

Halmstad den 2 februari 2026

Halmstads tingsrätt
Box 193, 301 05 Halmstad

Ansökan om stämning

Kärande:

Zdravko Paic, [redacted]
[redacted] Halmstad

Bengt Wernersson, [redacted]
[redacted] Halmstad

Emelie Persson, [redacted]
[redacted] Långås

Rebecka Kristoffersson, [redacted]
[redacted] Vallberga

Ombud:

Juristerna Alexander Ottosson och
Màxim del Río Diaz

Centrum för rättvisa
Box 2215, 103 15 Stockholm

alexander.ottosson@centrumforrattvisa.se
maxim.delriodiaz@centrumforrattvisa.se

Svarande:

Region Halland
Box 517, 301 80 Halmstad

Forum:

10 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken

Saken:

Skadestånd

1 YRKANDEN

- 1.1 Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson yrkar att tingsrätten ska förplikta Region Halland att till var och en av dem betala 100 000 kronor tillsammans med ränta på beloppet enligt 4 § tredje stycket och 6 § första stycket räntelagen (1975:635) från den dag som infaller trettio dagar efter det att Region Halland fått del av kravet till dess betalning sker.
- 1.2 Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson yrkar ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att anges senare.

2 VAD MÅLET HANDLAR OM

- 2.1 År 2022–2023 uppdagade Uppdrag Granskning vårdskandalen som kommit att kallas ”Spermiestölderna på Hallands sjukhus”. Fyra av de drabbade – Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson – kräver nu skadestånd från Region Halland för att deras rättigheter enligt Europakonventionen har överträtts.
- 2.2 År 1985 respektive 1990 lämnade Zdravko Paic och Bengt Wernersson spermieprover vid Hallands sjukhus i samband med fertilitetsutredningar. Utan deras vetskap och samtycke använde sjukhuset sedan deras könsceller för att inseminera två för dem okända kvinnor. Zdravko Paic och Bengt Wernersson visste inte att inseminationerna hade ägt rum förrän de mer än 30 år senare blev kontaktade av Emelie Persson respektive Rebecka Kristoffersson, som är barn till de två kvinnor som inseminerades.

- 2.3 Emelie Persson är född år 1986 efter en insemination vid Hallands sjukhus. År 2018 begärde hon ut information från sjukhuset om sin spermiedonator. Sjukhuset hittade inga sådana uppgifter. Detta trots att sjukhuset enligt lag är skyldigt att spara uppgifter om spermiedonatorer för att donatorbarn ska kunna få kännedom om sitt biologiska ursprung.
- 2.4 Emelie Persson fick under hösten 2022 hjälp av redaktionen för Uppdrag granskning vid Sveriges Television (SVT) att hitta sin biologiska far Zdravko Paic. Detta porträtterades i Uppdrag gransknings reportage ”Sveket mot donatorbarnen” som sändes i november 2022. Med hjälp av Emelie Perssons fall kunde Uppdrag granskning avslöja att Hallands sjukhus olagligen hade använt spermier för insemination som lämnats till sjukhuset i samband med fertilitetsundersökningar. Uppdrag granskning kunde även konstatera att sjukhuset inte fört korrekta journaler och därför hade brustit i sin skyldighet att tillgodose donatorbarnens rätt att få information om sitt biologiska ursprung.
- 2.5 Rebecka Kristoffersson är född år 1991 efter en insemination vid Hallands sjukhus. Efter att ha sett Uppdrag gransknings reportage fattade hon misstankar om att även hon kunde vara en av dem som tillkommit som resultat av en ofrivillig spermiedonation. Hösten 2022 begärde hon därför ut information från Hallands sjukhus om vem som var donatorn i hennes fall. Den information som hon fick från sjukhuset visade sig dock vara felaktig. Under våren 2023 fick hon hjälp av redaktionen för Uppdrag granskning att hitta sin biologiske far Bengt Wernersson.
- 2.6 Uppdrag granskning avslöjanden om den tidigare inseminationsverksamheten vid Hallands sjukhus ledde till stor

medial uppmärksamhet. Detta ledde i sin tur till att Region Halland beslutade att genomföra både en intern och en extern granskning av det inträffade. Båda utredningarna konstaterade att inseminationsverksamheten bedrivits i strid med lagar och riktlinjer, att spermier som lämnats vid fertilitetsundersökningar använts för insemination samt att bristerna i journalföring lett till att sjukhuset inte kunnat ge donatorbarnen korrekta uppgifter om sitt biologiska ursprung. (Se Hallands sjukhus händelseanalys, bilaga 1, s. 20 f. och PwC:s granskning av inseminationsverksamhet vid Länssjukhuset i Halmstad, bilaga 2, s. 3.)

- 2.7 Våren 2023 vände sig Zdravko Paic och Bengt Wernersson till Europadomstolen med klagomål mot Sverige och gjorde gällande att Sverige, genom Region Halland, hade överträtt deras rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Detta eftersom sjukhuset utan deras vetskap och samtycke använt deras könsceller för insemination. De vände sig direkt till Europadomstolen eftersom deras skadeståndskrav enligt gällande praxis var preskriberade i Sverige. Europadomstolen inledde en granskning av ärendet och kommunicerade klagomålet med den svenska regeringen.
- 2.8 Regeringen begärde att klagomålen skulle avvisas eftersom Zdravko Paic och Bengt Wernersson inte hade uttömt nationella rättsmedel. Enligt regeringen fanns det en möjlighet att få anspråken prövade i Sverige trots gällande praxis kring preskription. I övrigt överlämnade regeringen åt Europadomstolen att bedöma om Zdravko Paics och Bengt Wernerssons rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i

Europakonventionen hade överträtts. Europadomstolen delade regeringens bedömning att det fanns möjlighet att få anspråken prövade i Sverige och avvisade klagomålen.

- 2.9 Med hänsyn till Europadomstolens bedömning väcker nu Zdravko Paic och Bengt Wernersson samt deras biologiska barn Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson talan om skadestånd vid Halmstad tingsrätt. De gör gällande att Region Halland, i egenskap av huvudman för Hallands sjukhus, har överträtt deras rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Region Halland är till följd av detta skyldigt att ersätta var och en av dem för den ideella skada som överträdelserna har medfört.

3 GRUNDER

- 3.1 År 1985 lämnade Zdravko Paic ett spermieprov i samband med en fertilitetsundersökning vid Hallands sjukhus. Utan hans samtycke eller vetskap använde en läkare vid sjukhuset könscellerna från provet för att inseminera en för honom okänd kvinna i januari 1986. Följden av inseminationen blev att Zdravko Paics biologiska dotter, Emelie Persson, föddes i september 1986. Zdravko Paic fick inte kännedom om Emelie Persson förrän hon tog kontakt med honom år 2022.
- 3.2 År 1990 lämnade Bengt Wernersson ett spermieprov i samband med en fertilitetsundersökning vid Hallands sjukhus. Utan hans samtycke eller vetskap använde en läkare vid sjukhuset könscellerna från provet samma år för att inseminera en för honom okänd kvinna. Följden av inseminationen blev att Bengt Wernerssons biologiska dotter, Rebecka Kristoffersson, föddes i

januari 1991. Bengt Wernersson fick inte kännedom om Rebecka Kristoffersson förrän hon tog kontakt med honom år 2023.

- 3.3 Den omständigheten att Zdravko Paics och Bengt Wernerssons könsceller använts av en läkare vid Hallands sjukhus för inseminationer utan deras vetskap och samtycke samt utan lagstöd innebär att Region Halland har överträtt deras rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.
- 3.4 Emelie Persson föddes år 1986 efter en insemination vid Hallands sjukhus. År 2018 började hon söka information om sitt biologiska ursprung. Efter att ha kontaktat sjukhuset fick hon avslag på sin begäran, eftersom det inte fanns antecknade några uppgifter om donatorn. Genom DNA-analys och släktforskning som tillhandahölls av redaktionen för Uppdrag granskning fick Emelie Persson år 2022 indikationer på att Zdravko Paic kunde vara hennes biologiska far. Släktskapet bekräftades genom ett DNA-test som de tog del av den 18 november 2022.
- 3.5 Rebecka Kristoffersson föddes år 1991 efter en insemination vid Hallands sjukhus. Efter att SVT sänt ett avsnitt av *Uppdrag granskning* om bland annat Emelie Perssons fall bestämde hon sig för att utreda sitt biologiska ursprung. Hon vände sig därför till Hallands sjukhus med en begäran om uppgifter om spermiedonatorn. Den 19 december 2022 lämnade sjukhuset besked om att donatorn skulle vara [REDACTED]. Genom DNA-analys och släktforskning som tillhandahölls av redaktionen för Uppdrag granskning framkom dock att [REDACTED] inte var Rebecka Kristofferssons biologiska far. I stället tydde uppgifterna på att Bengt Wernersson sannolikt kunde vara hennes biologiska

far. Släktskapet mellan dem bekräftades genom ett DNA-test som de tog del av den 10 mars 2023.

- 3.6 Genom att, i strid med 4 § lagen (1984:1140) om insemination, underlåta att tillgodose Emelie Perssons och Rebecka Kristofferssons rätt att få information om sitt biologiska ursprung har Region Halland överträtt deras rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.
- 3.7 Överträdelserna av Zdravko Paics, Bengt Wernerssons, Emelie Perssons och Rebecka Kristofferssons rätt till skydd för sitt privatliv enligt Europakonventionen medför skadeståndsansvar för Region Halland. Skadestånd är nödvändigt för att gottgöra överträdelserna.
- 3.8 Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson har rätt till ideellt skadestånd med 100 000 kronor vardera. Beloppet är skäligt med hänsyn till överträdelsernas art och omständigheterna i övrigt.

4 BAKGRUND

4.1 Om Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson

- 4.1.1 Zdravko Paic, 76 år, Bengt Wernersson, 67 år, Emelie Persson, 39 år, och Rebecka Kristoffersson, 34 år, bor alla i Hallands län. Innan de så kallade spermieälderna på Hallands sjukhus uppdagades av Uppdrag granskning år 2022–2023 kände ingen av dem till varandra.

4.2 Zdravko Paic och Bengt Wernersson lämnar spermieprover vid Hallands sjukhus

- 4.2.1 År 1985 vände sig Zdravko Paic och hans dåvarande fru till Hallands sjukhus (dåvarande Länssjukhuset i Halmstad) efter att de upplevt svårigheter med att få barn. Inom ramen för en fertilitetsutredning lämnade Zdravko Paic ett spermieprov. Zdravko Paic fick veta att han var fertil. Han och hans dåvarande fru kom dock aldrig att få några barn och han har inga barn med sin nuvarande partner.
- 4.2.2 Även Bengt Wernersson och hans fru upplevde problem med att få barn och vände sig år 1990 till Hallands sjukhus. Även Bengt Wernersson genomgick en fertilitetsutredning där han lämnade ett spermieprov. Bengt Wernersson fick beskedet han var fertil, och i augusti år 1991 fick han och hans fru en dotter.

4.3 Emelie Persson söker information om sitt ursprung – men uppgifter saknas vid Hallands sjukhus

- 4.3.1 Emelie Persson föddes i september år 1986 efter att hennes mor genomgått en insemination. Inseminationen gjordes på Kvinnokliniken vid Hallands sjukhus, som mellan år 1973 och år 1996 bedrev inseminationsverksamhet med spermiedonation. Enligt 4 § i den då gällande lagen (1984:1140) om insemination ska uppgifter om givaren antecknas av sjukhuset i en särskild journal. Enligt samma bestämmelse har donatorbarn som uppnått ”tillräcklig mognad” rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatoren från den särskilda journalen.
- 4.3.2 År 2004 fick Emelie Persson veta att hon tillkommit genom insemination. I samband med detta tog hennes mamma

████████ kontakt med Hallands sjukhus och bad om uppgifter om spermiedonatorn. Sjukhuset lämnade då beskedet att man inte kunde hitta någon information om donatorn. Det fanns överhuvudtaget inte några anteckningar om ██████████ besök vid Kvinnokliniken (se Brev från Länssjukhuset i Halmstad den 19 november 2004 till ██████████, bilaga 3).

- 4.3.3 Trots att Emelie Persson fått beskedet från sin mamma att det inte var möjligt att få information från sjukhuset växte Emelie Perssons vilja att veta mer om sitt ursprung. År 2018 tog hon själv kontakt via telefon med Hallands sjukhus för att be om information om spermiedonatorn – men sjukhuset lämnade då samma besked.
- 4.3.4 Efter det vände sig Emelie Persson till Socialnämnden vid Falkenbergs kommun för att få hjälp att eftersöka informationen. Även socialnämnden fick ett avslagsbeslut från Hallands sjukhus om utlämnandet av informationen med motiveringen att informationen saknades (se Region Hallands beslut den 14 maj 2018 i ärende med diarienummer DNHS180133-2, bilaga 4). Emelie Persson överklagade sedan beslutet till förvaltningsdomstol utan resultat (se Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 augusti 2018 i mål nr 2619-18, bilaga 5).
- 4.3.5 Emelie Persson ansökte sedan om skadestånd hos Justitiekanslern för att Hallands sjukhus inte tillgodosett hennes rätt till information om sitt ursprung. Justitiekanslern avslog hennes ansökan med hänvisning till att ansvaret för sjukhuset låg hos Region Halland och inte staten (se Justitiekanslerns beslut den 15 oktober 2018 i ärende med diarienummer 5879-18-4.3, bilaga 6).

4.4 Med hjälp av journalister vid Uppdrag granskning hittar Emelie Persson sin biologiske far Zdravko Paic

- 4.4.1 Under år 2022 kom redaktionen för Uppdrag granskning vid SVT i kontakt med ett antal personer som sökt information om sitt biologiska ursprung men som från ansvarig vårdinrättning antingen fått ett felaktigt besked eller ett besked att information saknades. En av dessa var Emelie Persson. Emelie Persson lämnade ett DNA-prov som analyserades av en släktforskare knuten till redaktionen för Uppdrag granskning. Med hjälp av DNA-analyser och släktforskning lyckades släktforskaren identifiera Zdravko Paic som potentiell donator.
- 4.4.2 Under hösten 2022 ringde Emelie Persson till Zdravko Paic, och han gick med på att träffas och lämna ett DNA-prov. En vecka senare, den 18 november 2022, tog Zdravko Paic och Emelie Persson del av testresultatet, vilket bekräftade att de biologiskt var far och dotter (se DNA-analys av Emelie Persson och Zdravko Paics släktskap, [bilaga 7](#)).
- 4.4.3 Den 23 november 2022 sände SVT reportaget ”Sveket mot donatorbarnen” i Uppdrag granskning. I avsnittet framkom att redaktionen fått kännedom om sammanlagt åtta personer som från olika vårdinrättningar inte fått information eller fått fel information om vem som var deras spermiedonator. I avsnittet framkom även att Hallands sjukhus hade använt könsceller från personer som inte gett sitt samtycke till att bli spermiedonatorer.

4.5 Rebecka Kristoffersson ser avsnittet i Uppdrag granskning och bestämmer sig för att också söka svar om sitt ursprung

4.5.1 Rebecka Kristoffersson och hennes syskon har tillkommit efter inseminationer vid Hallands sjukhus. Efter att ha sett reportaget ”Sveket mot donatorbarnen” fattade de misstankar om att inseminationerna vid sjukhus inte hade gått rätt till. Syskonen bestämde sig för att kontrollera sitt ursprung och tog kontakt med redaktionen för Uppdrag granskning.

4.5.2 I samband med detta begärde även Rebecka Kristoffersson uppgifter om sin spermiedonator från Hallands sjukhus. Den 19 december 2022 fick hon besked från sjukhuset att donatorn var [REDACTED] (se Brev från Region Halland den 19 december 2022 till Rebecka Kristoffersson, bilaga 8). Rebecka Kristoffersson lämnade sedan DNA-prov som analyserades. Testet visade att [REDACTED] inte var hennes biologiska far.

4.5.3 Med hjälp av DNA-analyser lyckades släktforskaren som anlätades av Uppdrag granskning identifiera Bengt Wernersson som sannolik biologisk far till Rebecka Kristoffersson. Efter inledande kontakter mellan Rebecka Kristoffersson och Bengt Wernersson bekräftade ett DNA-test den 10 mars 2023 att de var far och dotter (se DNA-analys av Rebecka Kristofferssons och Bengt Wernerssons släktskap, bilaga 9).

4.6 IVO beslutar att inte granska händelserna, men två utredningar konstaterar allvarliga brister i inseminationsverksamheten vid Hallands sjukhus

4.6.1 Den 11 januari 2023 gjorde Zdravko Paic och Emelie Persson var sin anmälan av händelserna till Inspektionen för vård och omsorg

(IVO). Myndigheten beslutade att inte utreda klagomålen med motiveringen att händelserna inträffade mer än två år innan anmälningarna. (Se Inspektionen för vård och omsorgs beslut den 20 januari 2023 i ärende med diarienummer 3.4.1-02228/2023-2 och 2023 i ärende med diarienummer 3.4.1-02053/2023-2, bilaga 10 och bilaga 11.)

- 4.6.2 De missförhållanden som framkom i Uppdrag gransknings reportage ”Sveket mot donatorbarnen” samt i det efterföljande avsnittet ”Spermiestölden” genererade emellertid stor medial uppmärksamhet. På grund av detta inledde Region Halland en intern utredning. Regionen beställde även en extern granskning av revisionsbyrån Price Waterhouse Coopers (PwC).
- 4.6.3 Den 5 september 2023 presenterade Region Halland sin interna händelseanalys. I händelseanalysen framkommer att inseminationsverksamheten var starkt knuten till en enskild läkare samt att verksamheten startade när läkaren anställdes i början av 1970-talet och avslutades när läkaren gick i pension år 1996. Händelseanalysen konstaterar sammantaget att inseminationsverksamheten ”bedrivits i strid med lagar och riktlinjer”, att ”mäns sperma avsedd för analys i infertilitetsutredning felaktigt använts som sperma för givarinsemination” och att sjukhuset inte kunnat ge donatorbarnen korrekta uppgifter om sitt biologiska ursprung (se Region Hallands händelseanalys den 4 september 2023, bilaga 1, s. 20 f.)
- 4.6.4 Den 23 september redovisade PwC sin rapport. Även denna externa granskning kunde konstatera att ”flera mäns sperma felaktigt blev föremål för insemination” samt att ”bristerna [i

inseminationsverksamheten] lett till att ett okänt antal donatorbarn har berövats rätten till information om sitt genetiska ursprung” (se PwC:s granskning av inseminationsverksamhet vid Länssjukhuset i Halmstad, bilaga 2, s. 3.)

4.7 Zdravko Paic och Bengt Wernersson lämnar in klagomål mot Sverige vid Europadomstolen om överträdelser av deras rätt till skydd för sitt privatliv

4.7.1 Zdravko Paic och Bengt Wernersson lämnade den 17 mars 2023 respektive den 13 juni 2023 in klagomål till Europadomstolen där de gjorde gällande att Sverige överträtt deras rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Anledningen till att de vände sig direkt till Europadomstolen, och inte först väckte talan vid svensk domstol, var att de bedömde att deras skadeståndsanspråk var preskriberade enligt svensk rätt.

4.7.2 Europadomstolen inledde en granskning och kommunicerade målen med den svenska regeringen sommaren 2023. Regeringens inställning var att klagomålen skulle avvisas eftersom Zdravko Paic och Bengt Wernersson inte hade uttömt nationella rättsmedel i enlighet med artikel 35.1 i Europakonventionen. Enligt regeringen fanns det en möjlighet att få anspråken prövade i Sverige trots gällande praxis kring preskription. Regeringen överlämnade åt Europadomstolen att bedöma om Zdravko Paics och Bengt Wernerssons rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 hade överträtts. (Se Regeringens yttrande till Europadomstolen den 8 januari 2024, [bilaga 12](#).)

4.7.3 Den 12 juni 2025 meddelade Europadomstolen beslut i målen. Enligt domstolen stod det klart att utgångspunkten för

preskription enligt svensk rätt är en tioårig frist som börjar löpa från tidpunkten för den skadegörande handlingen.

Europadomstolen konstaterade även att klagandena saknat möjlighet att agera inom den fristen, eftersom de saknat kännedom om överträdelserna innan DNA-analyserna fastställt deras biologiska faderskap. Europadomstolen fäste dock vikt vid att de nationella domstolarna har en skyldighet att tolka nationell rätt konventionskonformt och att Högsta domstolen gjort undantag från etablerad praxis för att enskilda ska ha möjlighet att göra sin fordran gällande. Mot den bakgrunden ansåg Europadomstolen att klagandena inte hade uttömt nationella rättsmedel enligt artikel 35 i Europakonventionen.

Europadomstolen betonade dock att det stod klagandena fritt att återkomma ifall de inte vann framgång med sina anspråk i Sverige. (Se *Paic and Wernersson v. Sweden* (dec.), applications nos. 12908/23 and 24544/23, §§57–74, 12 June 2025.)

4.7.4 Mot den här bakgrunden har nu Zdravko Paic och Bengt Wernersson, tillsammans med sina biologiska barn Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson, riktat skadeståndsanspråk mot Region Halland i svensk domstol.

5 REGIONEN HAR ÖVERTRÄTT ZDRAVKO PAICS OCH BENGTT WERNERSSONS RÄTT TILL SKYDD FÖR SITT PRIVATLIV ENLIGT ARTIKEL 8 I EUROPAKONVENTIONEN

5.1 Region Halland har överträtt Zdravko Paics och Bengt Wernerssons rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Detta genom att en läkare vid Hallands

sjukhus utan deras vetskap och samtycke använt deras könsceller för inseminationer på för dem okända kvinnor.

- 5.2 Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv. För att ingrepp i rättigheten ska kunna rättfärdigas måste ingreppet ha stöd i lag, eftersträva ett av de legitima ändamål som räknas upp i artikel 8.2 samt vara nödvändigt i ett demokratiskt samhälle.
- 5.3 Eftersom Hallands sjukhus har använt Zdravko Paics och Bengt Wernerssons könsceller för insemination utan deras vetskap eller samtycke har det skett ett ingrepp i deras privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. (Se t.ex. *Evans v. the United Kingdom* [GC], no. 6339/05, § 71, ECHR 2007-I, där Europadomstolen uttalade att skyddet för privatlivet omfattar den personliga autonomin och rätt till respekt för beslutet att bli eller att inte bli förälder. Målet rörde avvägningen mellan en kvinnas rätt att få använda nedfrusna embryon och hennes tidigare sambos rätt att återkalla sitt samtycke till att hans könsceller användes för insemination. Se *Parrillo v. Italy* [GC], no. 46470/11, § 159, ECHR 2015, där Europadomstolen uttalade att begränsningar av klagandens rätt att bestämma över sina könsceller, i det fallet om de skulle doneras till vetenskap, utgjorde ett ingrepp i artikel 8. Se även *X and Y v. the Netherlands*, 26 March 1985, § 22, Series A no. 91, där Europadomstolen först etablerade att skyddet för privatliv omfattar ett skydd för den fysiska och kroppsliga integriteten.)
- 5.4 För att ingreppet i Zdravko Paics och Bengt Wernerssons privatliv ska vara tillåtet krävs vidare att det funnits stöd i lag. Eftersom inseminationerna skedde i strid med reglerna i den då

gällande lagen (1984:1140) om insemination är kravet på lagstöd inte uppfyllt. Enligt 3 § tredje stycket i denna lag får insemination enbart ske med spermier från en ”lämplig spermagivare”. Lagen förutsätter med andra ord att spermier som används vid insemination har donerats och att givaren är lämplig. De villkoren var i det här fallet inte uppfyllda av följande två skäl.

- 5.5 *För det första* lämnade Zdravko Paic och Bengt Wernersson sina spermieprov inom ramen för fertilitetsutredningar. De har inte donerat sina spermier. Proverna har aldrig varit avsedda att användas för insemination. Redan denna omständighet bör räcka för att konstatera att lagens krav inte har varit uppfyllda.
- 5.6 *För det andra* måste en givare för att uppfylla kravet på lämplighet enligt 3 § tredje stycket lagen (1984:1140) om insemination känna till vad hans medverkan kan få för följder, vara beredd att medverka vid blodundersökningar och ha en ”mogen och insiktsfull inställning till inseminationsverksamheten och dess syfte”. Detta följer av förarbetena till lagen och av Socialstyrelsens föreskrifter (se prop. 1984/85:2 s. 25 och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om inseminationer m.m., SOSFS 1987:6 s. 9 f.). I praktiken förutsätter därför lämplighetskravet både givarens vetskap och samtycke. Även av detta skäl kan det alltså konstateras att kraven för att använda Zdravko Paics och Bengt Wernerssons könsceller för insemination inte har varit uppfyllda.
- 5.7 Eftersom förutsättningarna enligt lagen (1984:1140) om insemination inte har varit uppfyllda har det saknats lagstöd för ingreppet i Zdravko Paics och Bengt Wernerssons privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Ingreppet kan därför inte

rättfärdigas och utgör en överträdelse av artikel 8. Tingsrätten behöver därför inte gå vidare till att bedöma om ingreppet eftersträvade ett legitimt ändamål och var nödvändigt i ett demokratiskt samhälle.

6 REGIONEN HAR ÖVERTRÄTT EMELIE PERSSONS OCH REBECKA KRISTOFFERSSONS RÄTT TILL SKYDD FÖR SITT PRIVATLIV ENLIGT ARTIKEL 8 I EUROPAKONVENTIONEN

- 6.1 I Emelie Perssons och Rebecka Kristofferssons fall handlar det inte om ett ingrepp i deras privatliv som måste ha stöd i lag, eftersträva ett legitimt ändamål och vara proportionerligt. De gör i stället gällande att Region Halland har brustit i sin *positiva* skyldighet enligt artikel 8 i Europakonventionen att säkerställa deras rätt att ta del av information om sin identitet och biologiska ursprung (se prop. 2005/06:64 s. 40 med hänvisningar samt *Gaskin v. the United Kingdom*, 7 July 1989, § 39, Series A, no. 160, där Europadomstolen etablerade att staterna har en positiv skyldighet att säkerställa enskildas rätt till information om sin individuella identitet; *Godelli v. Italy*, no. 33783/09, 25 September 2012, där Europadomstolen fann att en rätt till absolut anonymitet för biologiska föräldrar utgjorde en överträdelse av barnets rätt till information om sitt ursprung).
- 6.2 Sverige har säkrat rätten för donatorbarn att känna till sitt biologiska ursprung enligt de regler som nu följer av lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. och som tidigare följde av lagen (1984:1140) om insemination (se prop. 1984/85:2 s. 15 ff. samt prop. 2005/06:64 s. 49 där det uttryckligen framgår att lagen

syftar till att rättighetsskyddet ”vidareutvecklas och preciseras i överensstämmelse med de grundtankar som [artikel 8] vilar på”). Underlåtenhet att följa dessa krav leder därför till en överträdelse även av Europakonventionen. (Se t.ex. *Reyes Jimenez v. Spain*, no. 57020/18, §§ 37–38, 8 March 2022, där Europadomstolen fann en överträdelse av artikel 8 för att ett sjukhus inte levtt upp till kraven på samtycke i inhemsk rätt. I det fallet hade sjukhuset underlåtit att inhämta skriftligt samtycke till en operation. Kravet på att samtycket skulle vara skriftligt följde av spansk lag och inte direkt från Europakonventionen. Precis som vad gäller rätten att känna till sitt ursprung lämnade konventionen ett utrymme för staterna ifråga om hur rättigheterna i artikel 8 skulle tillgodoses. Eftersom de inhemska kraven inte hade efterlevts ansåg Europadomstolen att sjukhuset även hade brustit i sina skyldigheter enligt Europakonventionen).

- 6.3 I Emelie Perssons och Rebecka Kristoffersons fall har Region Halland brustit i förhållande till kraven i 4 § lagen (1984:1140) om insemination. Enligt 4 § har den som tillkommit genom insemination rätt att ta del av uppgifter om donatorn. Uppgifterna ska antecknas i en särskild journal som barnet kan få tillgång till när barnet uppnått ”tillräcklig mognad”. Uppgifterna ska bevaras i minst 70 år.
- 6.4 År 2018 begärde Emelie Persson information från Hallands sjukhus om vem som var spermiedonator i hennes fall, men fick beskedet att informationen saknades. Uppgifterna om hennes biologiska ursprung har alltså inte antecknats och bevarats på korrekt sätt enligt 4 § lagen (1984:1140) om insemination.

- 6.5 År 2022 begärde Rebecka Kristoffersson information från Hallands sjukhus om vem som var spermiedonator i hennes fall. Hon fick då uppgifter om en spermiedonator som senare visade sig vara felaktig när hon på egen hand kontrollerade informationen med hjälp av DNA-analyser. Inte heller i hennes fall har uppgifterna om hennes biologiska ursprung antecknats och bevarats på korrekt sätt enligt 4 § lagen (1984:1140) om insemination. Bristerna i journalföringen har även lett till att hon har fått direkt felaktig information om sitt ursprung.
- 6.6 Sammantaget har Region Halland därmed brutit i sin skyldighet att tillhandahålla Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson den information om deras ursprung som följer av lagen (1984:1140) om insemination. Därför har Region Halland även brutit i sin positiva skyldighet att tillgodose deras rätt att känna till sitt ursprung enligt artikel 8 i Europakonventionen.
- 7 ZDRAVKO PAIC, BENGT WERNERSSON, EMELIE PERSSON OCH REBECKA KRISTOFFERSSON HAR RÄTT TILL 100 000 KRONOR VARDERA I IDEELLT SKADESTÅND**
- 7.1 Till följd av överträdelserna av deras rätt till skydd för sitt privatliv har Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson rätt till ideellt skadestånd om 100 000 kronor vardera. Överträdelserna har skett vid Hallands sjukhus. Region Halland ansvarar för överträdelser av Europakonventionen som skett i en verksamhet som regionen svarar för (se t.ex. NJA 2009 s. 463 där Högsta domstolen uttalade att kommuner ansvarar för konventionsöverträdelser

enligt samma systematik som vid det allmännas ansvar för fel eller försummelse enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen, 1972:207).

- 7.2 Numera följer av 3 kap. 4 § skadeståndslagen (1972:207) att det allmänna ska ersätta bl.a. ideell skada som har uppkommit till följd av en överträdelse av Europakonventionen, om det är nödvändigt för att gottgöra överträdelsen. Av 5 kap. 8 § skadeståndslagen följer att ersättningen ska bestämmas efter vad som är skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt. Motsvarande gällde innan lagens ikraftträdande enligt Högsta domstolens praxis i bl.a. rättsfallen ”Finanschefen på ICS” NJA 2005 s. 462 och NJA 2009 s. 463.
- 7.3 Att använda Zdravko Paics och Bengt Wernerssons könsceller utan deras samtycke eller vetskap har utgjort en allvarlig kränkning av deras kroppsliga integritet och personliga autonomi. En konsekvens av ingreppet är även att de berövats valet att bli föräldrar. Överträdelsens art är alltså sådan att det föreligger en allvarlig överträdelse som träffar kärnan i deras rätt till skydd för sitt privatliv. (Se *X and Y v. the Netherlands*, 26 March 1985, Series A no. 91, där Europadomstolen uttalade att ”fundamental values and essential aspects of private life are at stake” i ett fall som rörde klagandens kroppsliga integritet; och *Parrillo v. Italy* [GC], no. 46470/11, § 159, ECHR 2015, där Europadomstolen konstaterade att klagandens möjlighet att utöva ett val över sina embryons framtid rörde en central aspekt av hennes privatliv.)
- 7.4 Även det faktum att Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson har nekats rätt till information om sitt ursprung utgör en allvarlig överträdelse av deras rätt till skydd för sitt privatliv. Dessutom har vetskapen om att de tillkommit genom olagliga

inseminationer påverkat deras identitet och självbild. (Se *Boljević v. Serbia*, no. 47443/14, § 50, 16 June 2020, med vidare hänvisningar, där Europadomstolen uttalade att det är ett grundläggande intresse under artikel 8 i Europakonventionen att veta identiteten på sina föräldrar.)

7.5 Till följd av överträdelserna har Zdravko Paic, Bengt Wernersson, Emelie Persson och Rebecka Kristoffersson upplevt känslor av ovisshet, frustration och maktlöshet. De har även känt lidande på grund av att de gått miste om en potentiell relation fram till dess att deras biologiska släktskap uppdagades. Deras känslor får anses ge uttryck för hur enskilda typiskt sett upplever en överträdelse av det här slaget. (Se rättsfallet ”Det oriktiga förvaltarskapet” NJA 2025 s. 416 pp. 11 och 25, där Högsta domstolen betonar att det ska göras en objektiv bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet och överträdelsens verkningar för den enskilde.)

7.6 Med hänsyn till den praxis som är mest närliggande samt penningvärdets utveckling så kan ett spann om 100 000–150 000 kronor anses som en rimlig utgångspunkt för de aktuella överträdelserna. (Se ”Det oriktiga förvaltarskapet” NJA 2025 s. 416, där 150 000 kronor dömdes ut till följd av ett felaktigt förvaltarskap som varade i ett år, vilket påverkade kärandens autonomi och identitet; ”Medborgarskapet I” NJA 2014 s. 323, där 100 000 kronor dömdes ut till följd av ett grundlagsstridigt berövande av medborgarskap som också påverkade kärandens autonomi och identitet; *Mikulic v. Croatia*, no. 53176/99, ECHR 2002-1, där klaganden tillerkändes 7000 euro, då ett ineffektivt förfarande i ett faderskapsmål medfört att klaganden levte i

osäkerhet om sin personliga identitet i strid med artikel 6 och 8; och *Costa and Pavan v. Italy*, no. 54270/10, 28 August 2012, där 7500 euro per klagande dömdes ut efter att klagandena nekats behandling i syfte att få ett friskt barn).

7.7 Region Hallands överträdelse har sammantaget lett till en situation där Zdravko Paics, Bengt Wernerssons, Emelie Perssons och Rebecka Kristofferssons liv och identitet har påverkats på ett grundläggande sätt. Med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt ska det ideella skadeståndet skäligen bestämmas till 100 000 kronor.

8 BEVISUPPGIFT

8.1 Kärandena kommer av processekonomiska skäl att lämna bevisuppgift efter att Regionen har ingett svaromål.

Som ovan,

Alexander Ottosson

Màxim del Ríó Diaz

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1 – Region Hallands händelseanalys den 4 september 2023

Bilaga 2 – PwC:s granskning av inseminationsverksamhet vid
Länssjukhuset i Halmstad den 26 september 2023

Bilaga 3 – Brev från Länssjukhuset i Halmstad den 19 november 2004 till

Bilaga 4 – Region Hallands beslut den 14 maj 2018 i ärende med
diarienummer DNHS180133-2

Bilaga 5 – Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 augusti 2018 i mål
nr 2619-18

Bilaga 6 – Justitiekanslerns beslut den 15 oktober 2018 i ärende med
diarienummer 5879-18-4.3

Bilaga 7 – DNA-analys av Emelie Persson och Zdravko Paics släktskap

Bilaga 8 – Brev från Region Halland den 19 december 2022 till Rebecka
Kristoffersson

Bilaga 9 – DNA-analys av Rebecka Kristofferssons och Bengt Wernerssons
släktskap

Bilaga 10 – Inspektionen för vård och omsorgs beslut den 20 januari 2023 i
ärende med diarienummer 3.4.1-02228/2023-2

Bilaga 11 – Inspektionen för vård och omsorgs beslut den 20 januari 2023 i
ärende med diarienummer 3.4.1-02053/2023-2

Bilaga 12 – Regeringens yttrande till Europadomstolen den 8 januari 2024